

Ommi Salvina fil-Festa tal-Vitorja

Jikteb Philip Borg

Il-kitba hija aktarx wieħed mill-isbaħ doni li ommi Salvina żerġhet fija u f'ha Pawlu sa mis-snin bikrija tat-trobbija. Sena ilu marret tingħaqad ma' missieri Ġuzeppi, u nixtieq nerga' nfakkarha wara li f'qalbi u fis-skiet sellimtilha għall-aħħar darba nhar l-Erbgħa 27 ta' Awwissu fil-knisja tal-Bambina tal-Mellieħa. Ma rridx nitmesken jew nimpresjona kif sikwit isir, iżda nikteb mill-qalb.

Jien kont l-ewwel wild ta' Salvina wara li żżewġet lil Ġuzeppi minn Selmun, iben Pawlu u Ġuzeppa, u semmewni għal missierha, in-Nannu Pinu. Warajja ġew sitt ħuti oħra, kif kienu l-familji dak iż-żmien, mimlijin tfal li, minkejja l-ebusija tal-ħajja, trabbew fil-ġabra u f'għozza kbira. Niftakar mill-memorji tat-tfulija u ntiegħem il-bżulija ta' ommi li flimkien ma' missieri kienet tħabrek biex tarana f'saħħitna, fl-indafa u fit-tagħlim. Punt ħjata ma kienx jonqos biex tlibbisna kif jixraq u żżid mal-paga ta' xufier it-tarzna. Is-sold kienet iġġebbd u kemm tiflaħ biex, għad li bla ebda lussu, ma jkun jonqosna xejn. Nibqa' nteni li l-iktar żrieragħ bnini tagħha u ta' missieri fina kienu t-tagħlim u t-tjieba.

Kultant ngħid li qisha manija li meta jmut xi ħadd nirrikorru għat-tifhir. L-ehfef haġa dik, daqs jew iktar mix-xegħir istantaneju li bħall-istint huwa l-ewwel reazzjoni ta' meta ma nafux jekk aħniex inħossu tassew jew irridux li min jarana jaħseb li qed inħossu. Dawk l-ewwel sintomi tal-firda. Fil-każ tal-omm – fil-każ taż-żewġ ġenituri – it-tifhir qatt ma hu biżżejjed. Qisu jfiegħ waħdu fil-moħħ u fil-fomm, l-aktar meta tibda tifhem li tkun tlift 'constant' importanti ħafna f'ħajtek. L-omm mhix biss 'constant' imma l-ħolqa ewlenija bejn l-ulied u l-ħajja nnifisha. Jafu l-bidu ta' ħajjithom lilha. Jafu lilha s-snin tat-trobbija, mill-fisqija sal-ewwel snin tal-iskola u ferm iktar wara.

Trobbija bnina

Għall-inqas sa żmien it-trobbija tal-età tagħna hekk kienet it-trobbija – l-omm il-pulmun tal-ġabra

fil-familja. Nanniet jew zijiet qajla kienu jalternaw u wisq inqas jizzattu biex jieħdu post l-omm. Ukoll jekk kienu jiksuna bil-fsied, moħħna ġdid fjamant u tari kien ifittex il-wens aħħari fl-omm. Ir-rabta fiżjologika tal-kurdun ombelikali kienet imsaħħa mis-sentiment ta' ħarsien pront f'kollox.

Salvina kienet it-tabiba u n-nurse, il-koka, il-ħassiela u l-ħajjata, l-għalliema saħansitra qabel ħaditna lejn l-iskola tan-nuna – illum jgħidulha *kindergarten*. Il-funzjoni li żżommna f'saħħitna u nodfa xummiema kuljum u quddiem kull saram jew mard, baqgħet istintiva fiha, l-iktar meta lejn tmiem ħajjitha kellha bżonn mediċini differenti għal haġa jew oħra.

Kienet trid tifsira ta' kollox mingħand it-tobba u, fejn jidhrilha, imserdka biżżejjed biex tmeri u targumenta. Kellha spirtu indipendenti u lesta tirreżisti sakemm tkun konvinta li kollox irid jingħata bil-qies u bi skop preċiż. Ma ninsa qatt li sakemm baqgħet tiflaħ hi nnifisha kienet iddur b'oħrajn, qraha jew ħbieb, li kienu jinzertaw morda, bħallikieku l-età u l-mard lilha ma jolqtuħiex!

Sena wara li ħallietna, ma rridx insemmi d-dieqa u l-ansjetà meta għal madwar ġimgħatejn konna madwarha, ħuti u jien, fuq is-sodda tal-isptar, nistennew il-waqt kiefer li thallina u taqsam għal ħajja aħjar. Iżda rrid niftakarha għal kemm ħadmet bla heda biex rabbietna, għal kemm temgħetna kulma taf u kulma felhet... mas-snin fhimt iktar kemm dak kollu swielha sagrafiċċi u ċaħda! Dan kollu jibqa' f'qalbna wliedha kollha u l-ebda kitba ma tista' tfissirha biżżejjed!

Is-sabar u l-firda

Meta niftakar kemm daru biha fl-isptar u fid-dar tax-xjuħ tal-Mellieħa fl-aħħar snin, ngħid waħda biss: afli trid tkun tassew dedikat minn qaddisek biex iddur bis-sabar u bil-ħlewwa b'persuni anzjani bħal ommi ta' wieħed u disgħin sena li jkunu qorbu lejn tmiem it-tigrija tal-ħajja! Meta sempliċi kejl

IL-MELLIEĦA

tal-polz jew ċaqlicqa tax-xufftejn tista' tfisser farka bxara tajba...

L-ebda kliem ta' ħajr ma jsarraf bizżejjed dak li nħossu għax-xogħol li jwettqu dawn in-nies! Isiru qishom biċċa mill-familja u l-iċken tbissima tagħhom iddewwaqna t-tama u ttellgħana s-sema! Nibqa' ngħożż għal dejjem il-kliem ta' waħda minnhom: issa f'idejn Alla, aħna dmirna li noffru kwalità ta' ħajja li ma thallihex tbatu sal-waqt li tistrieħ aħjar milli nistgħu aħna! Kliem li jibqa' jidwi tul is-snin li fadalli nkun nista' naħseb u nisma'!

Bħall-ommijiet tal-epoka tagħha, ommi Salvina għexet fid-dell ta' missieri Ġużeppi. Qajla kienet tikser il-kelma tiegħu, għad li kien jinħass dejjem l-intervent tagħha, sikwit qalbieni bizżejjed biex jinżamm bilanċ bejn għożża u dixxiplina, bejn treggija u korrezzjoni, bejn bżonn jew ċaħda. Kienu kburin it-tnejn bis-sebgha li aħna. Kull pass li middejna, kull tarġa li tlajna, kienu jixegħlu 'l wiċċhom bil-mertu ta' trobbija fil-qies u l-gabra, imħawrin b'għaqal kbir. Il-waqtiet li bikkewna, bikkew lilhom ukoll, ukoll jekk fis-skiet biex iħegguna ma naqtgħux qalbna f'dak li toffriena l-ħajja. Daqstant ieħor il-waqtiet ta' ferħ.

Episodji...

Eluf ta' episodji għaddew minn moħħi waqt l-omelija tal-prim celebrant Dun Ġwann Galea nhar l-Erbgħa 27 ta' Awwissu fil-Knisja Parrokkjali tal-Mellieħa. Lil Dun Ġwann ili nafu għexieren ta' snin bħala surmast u mużiċist mill-aqwa, *Maestro di Cappella* tal-Kon-kattidral tal-Belt u tal-Bażilika ta' Birkirkara. Fl-aħħar ħamsa u għoxrin sena kien rettur ukoll tal-kappella ta' Selmun fejn kienet tgħix ommi.

Fil-kliem mirqum tiegħu, Dun Ġwann xebbaħ lil ommi mal-mara qalbiena fil-Ktieb tal-Proverbji,

li jistaqsi lill-umanità "Mara tinqala' min isibha?" Xebbaħha mal-virtujiet ta' ħniena u l-għajnuna tal-proxxmu, kif imtennija fl-antifona ta' Sant'Elena "*Manum suam aperuit inopi et palmas suas extendit ad pauperem; et panem otiosa non comedit*" – fetħet dirgħajha għall-fqar, middet idejha għall-imsejknin u l-hobż tagħha ma kilitux fil-għażż! Dun Ġwann ma setax jagħzel kliem isbaħ biex jiddeskrivi lil ommi Salvina... li kif ktibt fis-santa tagħha, "ixiddu r-rand fuq rasek għax int urejt qlubija, għelibt lid-dinja tat-tbatija"!

Xtaqt naqsam dawn il-ħsbijiet fl-Annwal tal-Banda Imperial li wkoll sellmet lil ommi fil-funeral tagħha. Kull sena Salvina u Ġużeppi kienu jtellgħuna għall-festa tal-Vitorja. Nista' ngħid li l-kliem taż-żewġ innijiet kbar daħlu f'moħħi minn ċkuniti. Kienet mixja tajba minn Selmun, fejn konna nkunu tul is-sajf, sal-pjazza pittoreska tal-Mellieħa. Ta' tfal li konna xejn ma kien jidher twil jew tqil ladarba sejr in il-Festa! Illum ukoll, sakemm nibqa' niflah, inkun f'dik l-istess pjazza, biex ngħix dawk il-memorji mill-gdid. Salvina u Ġużeppi illum fis-sema jingħaqdu ma' bosta qraba u Mellieħin oħra biex, fis-skiet u bla tijatrini, jarawna nifhmu u nitgħallmu mill-virtujiet ta' Marija Bambina!

ALKOVA

SHOES FOR ALL THE FAMILY
SELECTION OF HANDBAGS

Opening Hours

Monday to Saturday 9.30am - 1.30pm & 4.00pm - 8.00pm

Ġorg Borg Olivier Street, Mellieħa
Tel: 2152 1211 Mob: 7992 3060